



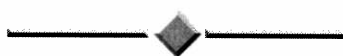
Socialtjänsten

Rekommenderade riktlinjer

för

biståndsbedömningar

Individ- och familjeomsorgen



Innehållsförteckning

	<i>Sida</i>
<i>Bistånd till försörjning och livsföring i övrigt</i>	3
<i>Omfattningen av försörjningsstöd</i>	3
<i>Egna företagare</i>	4
<i>Förskott på förmån</i>	4
<i>Återbetalning</i>	4
<i>Försörjningsstöd enligt 4 kap 3 § p.1 och 2 SoL:</i>	4
<i>Högre försörjningsstöd 4 kap 3§ p2 andra st</i>	4
<i>Lägre försörjningsstöd 4 kap 3§ p2 andra st</i>	5
<i>Skäliga kostnader utanför riksnormen, 4 kap 3§ p2:</i>	5
<i>Arbetsresor</i>	5
<i>Boende</i>	5
<i>Boendekostnader</i>	5
<i>Elkostnad</i>	6
<i>Hemförsäkring</i>	6
<i>Glasögon</i>	6
<i>Alternativ medicinsk behandling och psykoterapi</i>	6
<i>Barnomsorgsavgift</i>	6
<i>Bilnehav</i>	7
<i>Bilnehav som egen tillgång</i>	7
<i>Begravningshjälp</i>	7
<i>Flyttkostnader</i>	7
<i>Hemutrustning</i>	7
<i>a/Möbler, husgeråd, TV</i>	8
<i>b/Spädbarnsutrustning</i>	8
<i>Rättshjälp</i>	8
<i>Skulder</i>	8
<i>Tandvård</i>	8
<i>Umgänge med barn</i>	9
<i>Umgängesresor</i>	9
<i>Barnperspektiv</i>	9
<i>Vård och behandling</i>	10

Bistånd till försörjning och livsföring i övrigt

Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt.

Om den ena parten är eller har varit utsatt för våld eller andra övergrepp av den andra parten kan göras undantag från principen om gemensamma tillgångar.

Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet ska utformas så att det stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv. (4 kap 1 § SoL)

Likställighetsprincipen enligt 2 kap 2 § Kommunallagen ska tillämpas.

Den enskilde måste själv utnyttja alla möjligheter som står till buds: att arbeta eller söka arbete, delta i verksamheter som anordnas för arbetslösa, kompetenshöjande aktiviteter etc., söka andra former av bidrag. Ekonomiska tillgångar ska användas innan försörjningsstöd är aktuellt (Nya Sociallagarna s 81ff, Norstedts 2007).

Riktlinjerna tillämpas inom ramen för socialtjänstlagen med beaktande av dess bestämmelser om helhetssyn och flexibilitet. Se även Allmänna Råd (SOSFS 2003:5).

Omfattningen av försörjningsstöd

Det ekonomiska stödet till försörjning delas upp i en för hela riket gällande riksnorm (mininivå), samt i en del som avser rätt till ersättning för skäliga kostnader för ett antal behovsposter.

100 kr av **Barnbidraget** räknas inte med som inkomst.

Bistånd utöver skälig levnadsnivå kan lämnas om det finns skäl för det. Kommunen är ej skyldig att ge sådant bistånd. 4 kap 2§.

Behovsprövat extra tillägg till studiebidrag från CSN

Sådant tillägg skall ej räknas som inkomst för hushållet.

Inkomst från feriearbete motsvarande en period kommunalt feriearbete för 17-åringar, ska ej räknas som inkomst. Barn är aldrig försörjningspliktiga mot föräldrar, men kan bidra till egna kostnader.

Om föräldrarna till ett barn eller till en skolungdom 18-20 år inte fullgör sin underhållsskyldighet och om nämnden inte kan förmå dem till det, bör socialnämnden överväga att ge ekonomiskt bistånd direkt till barnet eller skolungdomen utifrån ålder och mognad.

Om ett barn eller en skolungdom 18-20 år på egen hand ansöker om ekonomiskt bistånd, bör nämnden vid behovsbedömning överväga att bortse från föräldrarnas underhållsskyldighet i de fall

- *barnet eller skolungdomen är utsatt för våld eller andra övergrepp av närstående, eller*
- *barnet eller skolungdomen har bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående vuxna.*

Att utan medgivande från vårdnadshavaren bistå ett barn ekonomiskt bör vara en åtgärd som endast för användas i undantagsfall. (SOSFS 2009:23)

Socialbidragsnormen är avsedd för kortvariga behov. Målet är att genom **praktik, arbetsmarknadsåtgärder, jobsökarsamtal** etc. förhindra långa bidragsperioder.

Egna företagare

Vid ansökan från egna företagare bör beaktas att biståndet endast kan avse försörjning och den sökandes livsföring för övrigt (Handbok om ekonomiskt bistånd, 2000 sid 68 ff).

Förskott på förmån

Ekonomiskt bistånd som beviljas i avvaktan på annan ersättning ska utgå som förskott på förmån. Vid ansökan om förskott på förmån ska handling om ansökt förmån finnas.

Återbetalning

Vid inkomster utöver norm skrivs fullmakt till banken. Om återbetalning uteblivit utan skäl i 6 månader lämnas ärendet till utskott för beslut om avskrivning/lagsökning.

Försörjningsstöd enligt 4 kap 3 § p.1 och 2 SoL:

Riksnormen innefattar:

Livsmedel
Kläder och skor
Lek och fritid
Förbrukningsvaror
Hälsa och hygien
Dagstidning/telefon/TV-avgift

I hushåll som är fler än sju personer beräknas kostnaden för varje tillkommande hushållsmedlem som skillnaden mellan hushåll med sex respektive sju personer. Det gäller alla gemensamma kostnader. SOSFS 2003:5

Därutöver ska följande **skäligen kostnader** ingå i försörjningsstödet.

Boende
Hushållsel
Arbetsresor
Hemförsäkring
Avgift för fackförening och arbetslöshetskassa

Högre försörjningsstöd 4 kap 3 § p2 andra st

Kostnaderna enligt riksnormen bör räknas enligt ett högre belopp om den enskilde

- av medicinska skäl har behov av dyrare kost
- betalar avgift för skolmåltider
- har höga livsmedelskostnader för att kosten är inräknad i en avgift
- på grund av funktionshinder eller andra skäl har svårigheter att upprätthålla kontakten med andra människor eller delta i samhällslivet och därför har extra utgifter för t ex telefon, tidningar som inte täcks av annat stöd
- har ett tillfälligt och visst behov av att köpa kläder och skor

- har tillfälligt höga kostnader, t.ex. för livsmedel, kläder och skor eller telefon, som beror på att han eller hon är eller har varit utsatt för våld eller andra övergrepp av närstående eller för något annat brott. SOSFS 2009:23

Lägre försörjningsstöd 4 kap 3§ p2 andra st ,

Kostnaderna enligt riksnormen bör räknas enligt en lägre nivå om den enskilde

- hamnat i en akut nödsituation och bara behöver tillfälligt ekonomiskt bistånd för att få möjlighet att reda ut den.
- avser att endast vara en kortare tid i vistelsekommunen
- inte har vissa kostnader som ingår i riksnormen, eller att kostnaderna är lägre än i riksnormen. Det kan t ex gälla en missbrukare som uppenbart inte använder biståndet till vad det är avsett för. SOSFS 2003:5

Skäliga kostnader utanför riksnormen, 4 kap 3§ p2:

Arbetsresor

Bistånd till arbetsresor ingår. Allmänna kommunikationsmedel ska användas. Om det saknas allmänna kommunikationsmedel eller dessa inte går att utnyttja, se riktlinjer bilinnehav.

Boende

Utgångspunkten vid bedömningen av vad som är skälig boendestandard bör vara vad en låginkomsttagare på orten normalt har möjlighet att kosta på sig. Som skälig kostnad bör kommunen välja den nivå som bäst överensstämmer med hyresläget och den bostadspolitiska målsättningen i kommunen. Kommunen bör därvid beakta att den valda hyresnivån inte medverkar till ökad bostadssegregation.

Boendekostnader

Boendekostnad accepteras som kostnad utöver budgetnorm så länge den inte överstiger antagen högsta boendekostnad i kommunen.

Godtagbar utrymmesstandard

1 vuxen utan barn	1 r o k
2 vuxna utan barn	2 r o k
1-2 vuxna, 1 b under 2 år	2 r o k
1-2 vuxna, 1 b över 2 år	3 r o k
1-2 vuxna, 2 barn	3 r o k
1-2 vuxna, 3 barn	4 r o k
1-2 vuxna, 4 barn	4 r o k
1-2 vuxna, 5 barn	4 r o k
1-2 vuxna, 6 barn	5 r o k
1-2 vuxna, 7 barn	5 r o k

Undantag: barn under två år sover i föräldrarnas sovrum. Barn av olika kön över 12 år delar ej rum.

Om familjen har högre boendekostnad i hyrd eller ägd bostad eller bostaden är för stor, prövas bostadskostnaden individuellt med hänsyn till familjens särskilda behov, sociala förhållanden och den tidsperiod, som familjen förväntas/bedöms bli beroende av ekonomiskt bistånd för att uppnå skälig levnadsnivå. Skälig hänsyn bör tas till bostadsstorlek då förälder utnyttjar umgängesrätt med sina barn.

Är biståndsbehovet tillfälligt eller motiverar de sociala förhållandena att familjen behåller den dyrare bostaden, accepteras den verkliga kostnaden tills annat godtagbart alternativ kan skaffas. Fyra månader bör betraktas som tillfällig hjälpperiod. Upp till sex månader kan betraktas som skäligt rådrum för byte av bostad.

Om familjen erhållit skäligt rådrum för bostadsbyte, utifrån omständigheterna i varje enskilt fall, bör biståndet därefter ges efter högsta accepterade bostadskostnaden i kommunen. Den som väljer att bo kvar får göra egna prioriteringar. *Om den enskilde måste flytta för att han eller hon är eller har varit utsatt för våld eller andra övergrepp av närstående eller för något annat brott eller vid trångboddhet kan högre boendekostnad accepteras. SOSFS 2009:23*

Vid långvarigt biståndsberoende och vid byte av bostad, t ex vid separation, ungdomar som flyttar hemifrån, nyinflyttning i kommunen, och då det går att förutse ett biståndsbehov godkänns inte högre boendekostnad än hyrorna på de billigaste för tillfället tillgängliga lägenheterna av godtagbar storlek.

Elkostnad

Elkostnad beräknas efter faktisk kostnad (aktuell elräkning), med konsumentverkets beräknade förbrukning som utgångspunkt. Den enskilde har eget ansvar för att stämma av sin elförbrukning för att undvika stora sluträkningar. Sluträkning betraktas som skuld.

Hemförsäkring

Om kostnaden är skälig medräknas 1/12 av kostnaden per månad (Ekonomiskt bistånd 2003 s 56). Kvitto måste uppvisas.

Glasögon

Bistånd till glasögon kan beviljas efter ordination av leg. optiker eller läkare eller om nya glasögon behövs p.g.a. olycksfall. Glasögonbågarna skall betinga ett rimligt pris (1-2 % av basbeloppet). Kostnad för glas beräknas på standardpris. Kostnaden för kontaktlinser bör godtas om det är det enda alternativet för sökanden och behovet styrks av läkare.

Alternativ medicinsk behandling och psykoterapi

Vi hänvisar till HSL i första hand, då det ej är rimligt att alternativ medicinsk behandling, psykoterapi och dylikt bekostas av socialtjänsten. Samverkan ska ske mellan olika huvudmän kring personer som har sammansatt problematik. (Prop 2000/01:80 s.91, Socialtjänstlagen – En vägledning 2005 s.43, Nya Sociallagarna s 81).

Barnomsorgsavgift

För personer som är berättigade till långvarigt ekonomiskt bistånd, bör kommunen fatta beslut om avgiftsreduktion, helt eller delvis. Barnomsorgsavgift är en godtagbar kostnad vid normberäkning.

Bilnehav

Bistånd lämnas i allmänhet inte till bilkostnader. Undantag kan göras om **bilen är nödvändig**

1. För resor till och från arbetet om allmänna kommunikationsmedel saknas eller ej kan utnyttjas. Skälen kan vara sjukdom, funktionshinder, oregelbundna arbetstider eller att

familjedaghemmet/daghemmet/fritids ligger så illa till att de allmänna kommunikationsmedlen ej kan utnyttjas.

2. På grund av sjukdom eller funktionshinder.

Med hänsyn till familjens sociala situation

Vid bedömning av biståndsbehov till bilkostnader ska möjligheten till jämkning vägas in. Bilsfatt, trafikförsäkring, besiktning, värdeminskning, underhåll och reparationer samt bensin ingår i en bilkostnad som motsvarar Riksskatteverkets norm för skattefri ersättning. 2008 är denna 18,50:-/mil, vilket godtas som utgift.

Bilnehav som egen tillgång

Förmögenhet som är bunden i egendom kan utgöra hinder för ekonomiskt bistånd. Samtidigt som krav ställs på att egendom realiseras bör skäligt rådrum prövas och en långsiktig bedömning göras. *Att den enskilde riskerar att bli utsatt för våld eller andra övergrepp av närstående kan vara ett skäl att godta bilnehav (SOSFS 2009:23).* Bilnehav ingår inte i skälig levnadsnivå. Man kan avyttra sin bil för att använda till uppehälle istället för socialbidrag. Om **villkoren** för bilnehav är uppfyllda får värdet på bilen ej överstiga ett halvt basbelopp, om ekonomiskt bistånd ska komma ifråga.

Begravningshjälp

Bistånd till begravningskostnader kan utgå om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt (4 kap, 2 § SoL). Begravningskostnaderna går före andra kostnader som t.ex. hyra, städning av bostad. Skälig faktisk kostnad upp till 50 % av basbeloppet kan beviljas för begravningskostnader om medel för detta saknas i dödsboet. Kostnader som inte förekommit beaktas inte (RÅ 1988, ref 67). Handbuketter godtas inte.

Avslag meddelas enligt 4 kap 1 § för att möjliggöra överklagande.

Flyttkostnader

Flyttkostnader beviljas om flyttningen är nödvändig för att uppnå skälig levnadsnivå. Kostnadsförslag inlämnas. Bistånd kan lämnas till hyra av bil, släpvagn, bensin, hyra av flyttlådor.

Hemutrustning

När en ansökan görs om bistånd till hel eller kompletterande hemutrustning ska en bedömning göras av den sökandes förutsättningar att själv kunna skaffa en del av utrustningen. Har den sökande möjlighet att inom rimlig tid med egen inkomst eller på annat sätt skaffa nödvändig hemutrustning skall bistånd ej utgå. Vissa undantag kan förekomma. Det gäller familjer med minderåriga barn eller personer där sociala och ekonomiska skäl gör att en viss utrustning kan vara nödvändig redan i avvaktan på inkomst, *t ex när den enskilde omgående behöver flytta till en annan bostad till följd av att han eller hon är eller varit utsatt för våld eller andra övergrepp av närstående eller för något annat brott.* Hembesök ska alltid göras. Vid prövning ska hänsyn tas till befintlig hemutrustning inklusive vad som kan medföras vid separation eller flyttning från föräldrahemmet.

a/ Möbler, husgeråd, TV

Enbart nödvändig utrustning och vid beräkning av kostnader för hemutrustning skall hänsyn tagas till de priser som gäller vid inköpsställen för begagnade möbler och husgeråd utom för inköp av sängkläder och madrass. Secondhandaffärer finns på orten. Bistånd till TV utgår endast i undantagsfall.

b/ Spädbarnsutrustning

Bistånd till spädbarnsutrustning räknas som försörjningsstöd, och kan utgå vid första barnets födelse med högst 9,5 % av basbeloppet (3.850 kr år 2008). Summan avser barnvagn, säng med sängutrustning samt baskläder och utrustning för bad och matning. Bistånd som utgår från barnets födelse som försörjningsstöd bör ge utrymme för successiv anskaffning av vad som behövs i övrigt. Individuell behovsbedömning gäller. Det betyder att vid barn nr 2, 3 o.s.v. så är det faktiska behovet avgörande. Det gäller också när nyanlända flyktingar kan få CSN-lån för bosättning.

Rättshjälp

I normalfallet skall rättsskyddet täckas upp inom ramen för hemförsäkringens rättsskyddsförsäkring. Påminn sökanden vid samtal om hemförsäkring, att hemförsäkringen behöver ha en rättsskyddsförsäkring.

Skulder

Budgetrådgivning och medverkan i skuldsanering är viktiga biståndsinsatser. Betalning av skuld utgår normalt inte. För att bistånd till skuld skall lämnas gäller att betalningen av skulden har avgörande betydelse för den biståndssökandes fortsatta livsföring och att denna på ett avsevärt sätt skulle försvåras om skulden inte betalades.

Vid ansökan till hyresskuld erbjuds rådgivning och medverkan i skuldsanering. **I första hand kontrakt** Socialtjänsten kan via ett s.k. förmedlingskonto betala löpande kostnad samt avbetalning på skulden under en begränsad och uppgjord tid. Gäller områden där socialtjänsten har ett yttersta ansvar ex. boende, el.

Tandvård

Vissa äldre och funktionshindrade som omfattas av den kommunala omsorgen kan få nödvändig tandvård inom sjukvårdstaxan. Ansvarig i Laxå kommun för kort som ger denna rätt är MAS (medicinskt ansvarig sjuksköterska) och psykiatrisamordnare.

Akut tandvård Akuta inflammationer och smärttillstånd, som fordrar omedelbar behandling. Kostnadsförslag krävs ej. Bistånd beviljas i efterhand om den enskilde är berättigad till bistånd.

Utöver akut tandvård kan bistånd beviljas till **s.k. erforderlig tandvård**:

1. Att avhjälpa och lindra värk
2. Förebyggande tandvård, främst hjälp till självhjälp. Avlägsnande av tandsten. Hygienistbehandling.
3. Revisionstandvård/uppehållande tandvård. Årliga kontroller och tandvård för att avhjälpa infektioner.
4. Undanröja betydande sociala svårigheter, ex. om förlust av tänder lett till ett utseendemässigt handikapp. Ersättning av tandförluster i framtandsområdet.
5. Uppnä godtagbar tuggförmåga.

Exempel på behandlingar som ej är att betrakta som erforderlig tandvård:

- estetisk tandvård
- utbyte av fyllningar/ kronor
- attachment förankrade delproteser
- blekning av tänder
- implantatbehandling
- porslins- och guldinläggsterapi
- kron-eller broterapi bakom hörntänder, ev. första premolaren
- konuskonstruktioner

Vid ansökan om bistånd till nödvändig tandvård ska ett **specificerat kostnadsförslag lämnas innan behandlingen påbörjas.**

Kostnadsförslaget bör innehålla:

- planerad behandling
- behandlingsperiod
- kostnad, total respektive patientavgift
- om protetisk ersättning (kronor/broar/proteser) planeras, ska uppgift lämnas om vilka tänder det gäller. Råder tveksamhet utifrån det skriftliga kostnadsförslaget bör kontakt tas med behandlande tandläkare för konsekvensutredning av uppskjuten eller utebliven behandling och om andra alternativ finns. Vid behov kan handläggare få hjälp med bedömning av **konsulttandläkare, Örebro läns tandläkarförening** om föreslagen tandvård är nödvändig.

Egen betalningsförmåga

Hänsyn tas till den sökandes aktuella och framtida försörjningsmöjligheter (egen försörjning inom 6 månader).

Vid omfattande tandvård ska den enskilde i första hand ansöka om avbetalning hos tandläkaren. Den enskilde kan också göra en åtgärd per månad. Kostnaden kan räknas som godtagbar för aktuell månad.

Umgänge med barn

I normalfallet godtas kostnad för umgänge 6 dagar / månad och barn. Överstiger antalet umgängesdagar detta får föräldrarna själva reglera detta ekonomiskt. Kostnad för umgänge beräknas utifrån följande poster i normen: livsmedel, lek och fritid samt hälsa och hygien.

Umgängesresor

Bistånd till resekostnader kan beviljas i samband med umgänge. Vid bedömning ska hänsyn tas till barnets ålder, kostnaden för resor (t.ex. resor till annat land) färdstätt samt dom eller avtal. Fler resor än fastställda umgängestillfällen kan ej beviljas. Billigaste färdstätt skall användas och kvitto (t.ex. kopia av färdbiljett) skall uppvisas. Avgörande för vad som är skäliga kostnader är vad en familj i allmänhet har råd med. Resekostnaderna kan beviljas endast om den sökande bedöms ha ett långvarigt behov av försörjningsstöd (minst tre månader) eller om inkomsten ej överstiger normen för försörjningsstöd.

Barnperspektiv

Vid alla biståndsbeslut, skall **barnperspektivet beaktas**, om det finns barn i hushållet. Beslutet ska dokumenteras utifrån hur det påverkar barnets situation (skälig levnadsnivå). Om bistånd beviljas pga. barnens behov, trots att föräldrarna inte uppfyllt sina åtaganden (sökt arbete, betalat hyran etc.), ska motiveringen alltid ta upp frågan om föräldraansvaret.

Vid avslagsbeslut kan hänvisning göras till förälderns ansvar att prioritera barnets behov utifrån de val han/hon har gjort i övrigt. Fortsatta samtal erbjuds alltid för råd och stöd, jobbsökarsamtal mm. Detta blir då ett stöd även för barnen.

Vård och behandling

Socialtjänstlagen bygger på att vård och behandlingsinsatser ges i samverkan med den biståndssökande. I utredningen kartläggs behov och resurser, t ex nätverket, tillsammans med den sökande. En arbetsplan ska skrivas där syftet med insatsen tydligt framgår. Arbetsplanen ska också innehålla tidpunkt för när insatsen skall omprövas, och vilka mål som skall vara uppfyllda för att den skall avslutas.

Förebyggande insatser

Bistånd kan beviljas till förebyggande insatser som till sin karaktär är starkt knutna till den enskildes speciella situation. Exempel är skydd för en kvinna som hotas psykiskt eller fysiskt, tjej/killgrupp, eller genom den riktade verksamheten på Familjecentrum.

För vuxna som söker bistånd till missbruksbehandling, ska i första hand arbetsgivarens och försäkringskassans rehabiliteringsskydd prövas. I andra hand erbjuder kommunen behandling i öppenvård, i samarbete med vårdcentral, Beroendecentrum eller Trappan, alternativt öppenvård enligt ramavtal.

Vid heldygnsvård utnyttjas i första hand de HVB-hem och familjehem med ramavtal, eller SIS.

Vid fråga om **s.k. kontraktsvård**, initierar kriminalvården frågan om gemensam utredning. Utredningen ska ske skyndsamt.

Barn och ungdomar erbjuds i första hand stöd i sin vanliga miljö, genom stödinsatser/förändringsarbete i hemmet. Resurser i nätverket ska alltid undersökas, och barnets bästa beaktas. När ex vis en ansökan om kontaktfamilj/kontaktperson kommer in, ska nätverksmöte hållas för att om möjligt finna resurser i barnets eget nätverk.